

1. het persoonlijk en bezittelijk voornaamwoord - 't Persuunlik en bezittelik pronoom

enkelvoud:

	<i>(ik)</i>	<i>(jij)</i>	<i>m</i> <i>(hij)</i>	<i>v</i> <i>(zij)</i>	<i>o</i> <i>(het)</i>
1	ich	doe, dich, de, te*	hae, 'r	zie, 't, het**	't, het
2	mien	dien	zien	häär	zien
3,4	mich	dich	hääm	ze, häär, hääm**	't, het

meervoud:

	<i>(wij)</i>	<i>(jullie)</i>	<i>(zij)</i>
1	veer	geer, deer	zie
2	oos	eur	hun
3,4	ós	uch	ze

beleefdheidsvorm ev., mv.:

	<i>(u)</i>
1	geer, g'r, deer, d'r***
2	eur
3,4	uch

*= De vormen 'doe' en 'dich' komen overeen met het Nederlandse 'jij', en de vorm 'de' met het Nederlandse 'je'. De vorm 'te' komt alleen voor wanneer gehecht achter een persoonsvorm, aan een voegwoord of een betrekkelijk of vragend voornaamwoord:

1. Doe bis einen hauve zaol - Jij bent een halve zool
2. Es te euver den hóndj kumps, kumps te ouch euver de sjart - Als je over de hond komt, kom je ook over de staart (gezegde)

**= In het Limburgs wordt voor vrouwen waarmee men goed vertrouwd is de mannelijke vorm gebruikt in de 3e en 4e naamval, en de onzijdige vorm in de eerste naamval:

1. 't Is mit mich nao de dokter gegange - Ze is met mij naar de dokter gegaan
2. Veur hääm höbs te niks mitgebrach - Voor haar heb je niks meegenomen

***= De vorm 'd'r' alleen wanneer gehecht achter het werkwoord, aan een voegwoord, of een betrekkelijk of vragend voornaamwoord:

1. Höbt d'r al geaete? - Heeft u al gegeten?

2. het aanwijzend voornaamwoord - 't aanwiegend pronoom

	<i>mannelijk</i>	<i>vrouwelijk</i>	<i>onzijdig</i>	<i>meervoud</i>
1	dae	die	dat	die
3,4	daen, dem*	die	dat	die

*= De vorm 'daen' geldt meestal voor zaken, de vorm 'dem' meestal voor mannen:

1. Mit dem is gein rechte voor te ploge - met die (=hem) valt geen land te bezeilen
2. Daen ungel höb ich al dèks gehuurd - dat smoesje heb ik al vaak gehoord

3. het onbepaald lidwoord - 't ónbesjtömp artikel

<i>mannelijk</i>	<i>vrouwelijk</i>	<i>onzijdig</i>	<i>meervoud</i>
eine ('ne)	ein ('n)	ei (e)	gein
voorbeelden:			
eine man	ein vrouw	ei kèndj	gein kènjer

UITZONDERING 1: Bij mannelijke woorden die beginnen met d, t, h, een klinker of tweeklank wordt het onbepaald lidwoord einen of 'nen.

UITZONDERING 2: Bij onzijdige woorden die beginnen met h of een klinker of tweeklank wordt het onbepaald lidwoord ein of 'n.

Bij onzijdige woorden die beginnen met d of t blijft het onbepaald lidwoord ei of e.

Voorbeelden:

<i>Mannelijk</i>	<i>Vrouwelijk</i>	<i>Onzijdig</i>
einen hóndj	ein heks	ei dörp
einen dèksel	ein dochter	ei toeval
einen tore	ein tang	ein hospetaal
einen aap	ein appelseen	ein adres
einen erm	ein echel	ein eij
einen ingank	ein inrichting	ein iezer
einen uul	ein un	ein uterlik

De verbuigingsregel wordt doorgetrokken in combinaties met een bijvoegelijk naamwoord.

Voorbeelden:

<i>Mannelijk</i>	<i>Vrouwelijk</i>	<i>Onzijdig</i>
eine groeten hóndj	ein groete heks	ei groet dörp
eine groeten dèksel	ein groete dochter	ei groet toeval
eine groeten erm	ein groete echel	ei groet eij
eine groeten uul	ein groete un	ei groet uterlik
eine groeten ingank	ein groete inrichting	ei groet iezer
eine groeten aap	ein groete appelseen	ei groet adres

en:

einen dikken hóndj	ein astrante heks	ein hauf dörp
einen hauven dèksel	ein dikke dochter	ein óngekènd toeval
einen hogen tore	ein hel tang	ein aud hospetaal
einen astranten aap	ein hauf appelseen	ein aud adres
einen dikken erm	ein ónbesjofte echel	ein hel eij
einen èngen ingank	ein aoep inrichting	ein hel iezer
einen douven uul	ein hauf un	ein aafsjuwelik uterlik

4. werkwoorden - de verbe

		<i>zijn</i>	<i>hebben</i>	<i>worden</i>	<i>gaan</i>	<i>doen</i>	<i>zien</i>	<i>komen</i>
infinitief		zien	höbbe	waere	gaon	doon	zeen	kómme
<i>ik</i>	<i>ich</i>	bin	höb	waer	gaon	doon	zeen	kóm
<i>jij</i>	<i>doe</i>	bis	höbs	waers	geis	deis	zuus	kumps
<i>hij</i>	<i>hae</i>	is	haet	weurt	geit	deit	zuut	kump
<i>wij</i>	<i>veer</i>	zien	höbbe	waere	gaon	doon	zeen	kómme
<i>jullie</i>	<i>geer</i>	zeet	höbt	waert	geit	deit	zuut	kump
<i>zij</i>	<i>zie</i>	zien	höbbe	waere	gaon	doon	zeen	kómme

verleden tijd

<i>ik</i>	<i>ich</i>	waor	hauw/heij	woor	góng	deeg	zoog	kaom
<i>jij</i>	<i>doe</i>	waors	hauws/heijs	woors	góngs	deegs	zoogs	kaoms
<i>hij</i>	<i>hae</i>	waor	hauw/heij	woort	góng	deeg	zoog	kaom
<i>wij</i>	<i>veer</i>	waore	hauwe/heije	wore	góngge	dege	zoge	kaome
<i>jullie</i>	<i>geer</i>	waor	hauw/heij	woort	góng	deeg	zoog	kaom
<i>zij</i>	<i>zie</i>	waore	hauwe/heije	wore	góngge	dege	zoge	kaome
<i>deelwoord</i>		gewaes	gehad	gewore	gegange	gedaon	gezeen	gekómme
<i>gebiedende wijs</i>		bis!	höb!	waer!	gank!	doog!	zuug!	kóm!

5. Meervoud – Miervoud

Het meervoud kan in het Limburgs op verschillende manieren worden gevormd:

1. enkelvoud + e:
verbaod > verbaode (verboden)
2. enkelvoud + s:
gemeinde > gemeindes (gemeenten)
3. enkelvoud + er:
hoes > hoezer (huizen)
4. enkelvoud + umlaut (klinkerverandering)
book > beuk (boeken)
woord > wäörd (woorden)
voegel > vugel (vogels)
moes > muus (muizen)
vos > vös (vossen)
boum > buim (bomen)
aap > aep (apen)
man > men (mannen)

6. Het verkleinwoord - 't dimmenetief

Het verkleinwoord wordt in het Limburgs bijna altijd gevormd door een umlaut (klinkerverandering) + -ke:

wouf > wuifke (wolfje)
gaus > geiske (gansje)
draak > draekske (draakje)
hoes > huuske (huisje)
kook > keukske (koekje)
aol > äölke (palinkje)

Soms echter wordt de -ke uitgang vervangen door -je:

zaod > zäödje (woordje)
paad > paedje (paadje)
kèndj > kindje (kindje)
land > lendje (landje)

En in sommige gevallen is er geen sprake van een umlaut:

Belsj > Belsjke (Belgje)
zits > zitske (zitvlakje van een stoel)